

ШЫҒЫС ҚАЗАҚСТАННЫҢ
БАЙЫРҒЫ ӨНЕР
ТУЫНДЫЛАРЫ

Самашев З., Сапашев О., Оралбай Е., Төлегенов Е., Исин А., Сайлаубай Е.

Шығыс Қазақстанның байырғы өнер туындылары. – Алматы: «Археология»

ЖШС баспа тобы, 2010. – 216 б.

Самашев З., Сапашев О., Оралбай Е., Исин А., Төлегенов Е., Сайлаубай Е.

Памятники монументального искусства Восточного Казахстана (древность и средневековье). – Алматы:

ТОО «Археология», 2010. - 216 с.

ISBN 978-601-80128-0-8

Кітапқа Шығыс Қазақстаннан соңғы жылдары табылған Бұғытастар, музейлерде сақталған орта ғасырлық тас мүсіндер мен тас бетіне салынған бейнелер және «Сарыкөл-көне түрік мәдени кешенінде» жүргізілген археологиялық зерттеулер қорытындылары енгізілген

В книгу включены известные и выявленные в последние годы материалы по оленным камням, наскальному искусству, и средневековым статуарным памятникам Восточного Казахстана

Баспаға ҚР ҒБМ Ә.Х.Марғұлан атындағы Археология Институтының Ғылыми Кеңесі ұсынған

Рекомендовано к изданию Ученым Советом Института археологии им. А.Х. Маргулана КН МОН РК

Ғылыми редактор: тарих ғылымдарының докторы, профессор Ә.Т.Төлеубаев

Научный редактор: доктор исторических наук, профессор А.Т. Төлеубаев

Пікір жазған: тарих ғылымдарының докторы, профессор М. Елеуов

Рецензент: доктор исторических наук, профессор М.Е. Елеуов

ISBN 978-601-80128-0-8

© Самашев З., Сапашев О., Оралбай Е.,
Төлегенов Е., Исин А., Сайлаубай Е., 2010
© «Археология» ЖШС баспа тобы, 2010
© «REGRAPHICA» ЖШС, баспа 2010
© Сесь И., дизайн, 2010

Қазақстан Республикасы Білім және Ғылым министрлігі Ө. Х. Марғұлан атындағы археология институты.
Астана филиалы «Археология» жауапкершілігі шектеулі серіктестігі

Министерство образования и науки Республики Казахстан Филиал Института археологии им. А.Х. Маргулана
в г. Астане Товарищество с ограниченной ответственностью «Археология»

Самашев З. | Сапашев О. | Оралбай Е. | Төлегенов Е. | Исин А. | Сайлаубай Е.

ШЫҒЫС ҚАЗАҚСТАННЫҢ БАЙЫРҒЫ
ӨНЕР ТУЫНДЫЛАРЫ

ПАМЯТНИКИ МОНУМЕНТАЛЬНОГО ИСКУССТВА
ВОСТОЧНОГО КАЗАХСТАНА
(древность и средневековье)

THE MONUMENTAL ART OF THE EAST KAZAKHSTAN
(ancient times and Middle Ages)

МАЗМҰНЫ

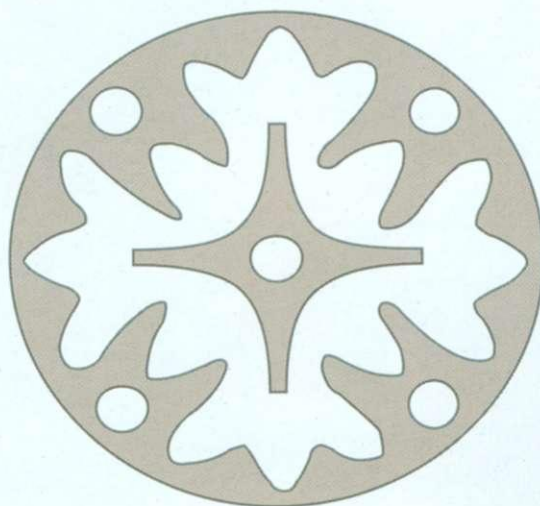
Кіріспе.....	6
Бұғытастар.....	10
Тас бетіне салынған суреттер.....	18
Ортағасыр тас мүсіндері.....	86
Көне түріктердің киелі орындары.....	162
Қорытынды.....	188
Әдебиет.....	210
Қысқартулар тізімі.....	214

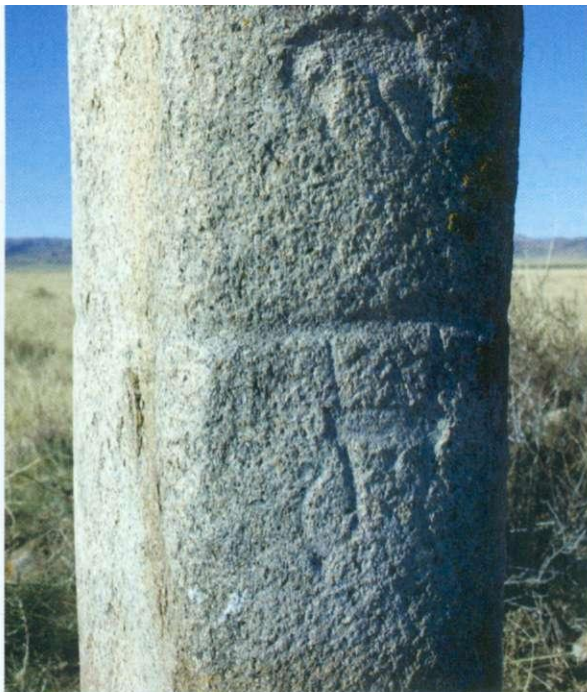
СОДЕРЖАНИЕ

Введение.....	6
Оленные камни.....	10
Памятники наскального искусства.....	18
Статуарные памятники эпохи средневековья.....	86
Древнетюркский культово-поминальный комплекс Сарыкол.....	162
Заключение.....	189
Литература.....	210
Список сокращений.....	215

CONTENT

The monumental art of the East Kazakhstan (ancient times and Middle Ages).....	190
---	-----

During the last years due to scientific and research works done according to the national strategic program "Cultural heritage" in the territory of East Kazakhstan a considerable quantity of archaeological monuments has been opened. Among them the most significant ones are Berel and Shilikty imperial barrows where outstanding examples of art and crafts of our ancestors have been found in so-called Scythian-Siberian animal style. This art characterizes high level of technological development of the ancient society of nomads, specifies its sociopolitical structure, beliefs and religious views. Findings from Berel and Shilikty have already become the national symbols of Kazakhstan.

However, the ideas and beliefs about culture are developed not only on the basis of research of elite objects, but in a greater degree on the basis of usual monuments as well. Numerous rock drawings, grave constructions, stone sculptures and others

are included into this category. It is impossible to understand the subject matter of historical processes which took place in different times without fixing and studying these monuments.

Deer stones are the most ancient examples of monumental art found in territory of East Kazakhstan.

Deer stones are stone arrows which are usually included into the system of grave monuments since the epoch of final bronze and cover the initial stage of the early Iron Age. The name «deer stones» occurred due to the images of deer with the head of bird and unusual horns put on the surface of arrows. The horns were cast back and different views were suggested on it.

The meaning of deer stones is the image of the armed soldier. These arrows had various pictures of weapon, board, belt, earrings, necklace and many others except for deer image. A human face on these arrows is represented extremely seldom and it is

